

ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TOPLU KATALOĞUNA DOĞRU
(Adana Şer'iyye Sicilleri)

Yusuf Halaçoğlu

Mahallî tarihler için olduğu kadar, Osmanlı Devleti'nin ictimal yapısı hakkında da geniş ölçüde fikir edindiğimiz belgeler arasında bulunan *Şer'iyye Sicilleri*, bugün tarihçilerin en çok kullandığı malzemeler arasındadır. Bu sebeptendir ki, çeşitli müze ve arşivlerimizde bulunan bu değerli kaynakların toplu bir kataloğunun yapılması önemli bir husustur¹. Nitekim bu yönde bazı çalışmalar yapılmıştır². Müze ve arşivlerimizde bulunan Sicil Defterleri'nin bir kısmı İstanbul'da Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde, bir kısmı Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde toplanmış, diğerleri ise çeşitli şehir ve kasabalarımız müze ve kütüphanelerinde bulunmaktadır³. Bu kıymetli belgelerin kataloğunun tamamlanması, şüphesiz, araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

Sayın Prof. Dr. Osman Ersoy'un hazırlamış olduğu katalogda, Ankara, Ayaş, Beypazarı, Bitlis, Boğazlıyan, Bursa, Çankırı, Çemişkezek, Çerkeş, Çermik, Çiçekdağı, Çorum, Derik, Divriği, Diyarbakır, Eğin, Elâzığ, Eskişehir, Gemlik, Gümüşhane (Şiran), Gürün, İnegöl, İznik, Kalecik, Kangal, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Kulp, Lice, Mardin, Mudanya, Mustafa Kemal Paşa, Orhaneli, Safranbolu, Savur, Siirt, Sinop, Sivas, Sivrihisar, Söğüt, Suşehri, Şarkışla,

1 Bu hususta bk. Osman Ersoy, *Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru*, (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi), c. XXI, sayı 3-4, s. 33, Ankara 1963.

2 Bk. Osman Ersoy, *Aynı eser*; ayr. bk. Mücteba İlgürel, *Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru*, (Tarih Dergisi), sayı 28-29, s. 123-166, İstanbul 1975.

3 Bu şehirlerimiz, Diyarbakır (252), Adana (446), Hatay (101), Konya (329), Niğde (10-12 si Bor'da Halil Nuri Yurdakul Kütüphanesinde olmak üzere 22 adet), Afyon (158), Sivas (121), Kütahya (90), Bursa (827), Manisa (297), İzmir (179), Antalya (46), Kastamonu (207), Sinop (23) ve Tokat (107)'dir. (Osman Ersoy, *Aynı eser*, s. 33).

Tosya ve Yozgat'a ait 2432; Sayın Asis. Dr. Mücteba İlgürel'in hazırlamış olduğu katalogta ise⁴, Ayvalık, Bafra, Balıkesir, Bandırma, Bartın, Bayramiç, Biga, Bigadiç, Bolu, Burhaniye, Çanakkale, Devrek, Düzce, Eceabad, Edirne, Edremid, Erdek, Ezine, Fatsa, Gebze, Gerede, Giresun, Gönen, Görele, Göynük, Hopa, İstanbul, İzmit, Kandıra, Karahisar-ı Şarkî, Mesudiye, Mudurnu, Ordu, Pazar, Rize, Rodosçuk, Samsun, Sındırgı, Tirebolu, Trabzon, Zafranbolu (Saf-ranbolu) ve Zonguldak'a ait 2751 defter kayıtlı bulunmaktadır. Bu çalışmalara bir ek çalışma olarak hazırlamış olduğumuz, Adana Müzesi'nde bulunan *Şer'iyye Sicilleri* katalogunda, 449 adet (üçü Ferman) defter bulunmaktadır. Bu arada, müzede bulunan bir kısım sicillerin henüz tasnif edilmemiş olduğunu da belirtmek yerinde olur. Katalogda defter numara ve tarihlerinin yanısıra defterin kaç sahife olduğu da belirtilmiştir. Adana *Şer'iyye Sicilleri*'nin de yayınlanmasıyla, katalogun büyük bir kısmı tamamlanmış olacaktır.

ADANA MÜZESİ'NDE BULUNAN ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ALFABETİK KATALOĞU

Sicillerin ait olduğu yer	Arşiv Numarası	Defter Miktarı	İlk ve son Defter Tarihi
Adana	1-150	150	1043-1326
Adıyaman	236-283	48	1287-1345
Besni	173-203	31	1069-1341
Birecik	425-237	13	1287-1328
İçel (Anamur)	165-172	8	1295-1327
Malatya (Arapkir)	161-164	4	1308-1342
Maraş	229-235	7	1292-1336
Mut	151-160	10	1295-1325
Siverek	438-449	12	1220-1330
Tarsus	284-424	141	1110-1332
Urfa	204-228	25	1039-1333

⁴ Bu katalogda, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde toplanmış bulunan siciller yer almaktadır.

ADANA Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesinde)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
1	1174	170	35	1175	154
2	1043	154	36	1175-1178	116
3	1114-1115	116	37	—	—
4	1157-1158	264	38	1146-1181	256
5	1184-1185	248	39	1125-1158	208
6	1203-1204	138	40	1177-1179	174
7	1242	200	41	1120-1127	118
8	1245-1249	364	42	1125-1128	146
9	1198-1200	188	43	1194-1195	78
10	1254-1260	178	44	1195-1196	190
11	1290-1293	398	45	1197-1198	60
12	1141-1143	164	46	1191-1192	182
13	1134-1135	168	47	1186-1188	90
14	1143-1145	150	48	1187-1188	150
15	1151	104	49	1183	72
16	1165	92	50	1181	230
17	1156-1157	220	51	1186-1187	62
18	1131	272	52	1176-1197	288
19	1123-1124	248	53	1124-1125	68
20	1138	42	54	—	82
21	1128-1130	150	55	1212-1213	120
22	1124-1133	124	56	1210-1213	72
23	1154-1155	128	57	1215	214
24	1155-1156	100	58	1213-1217	290
25	1156	66	59	1223-1237	112
26	1159-1160	56	60	1137-1188	152
27	1160	50	61	1205	142
28	1163-1167	218	62	1208	46
29	1163	62	63	1207-1208	130
30	1169-1170	234	64	1202-1210	184
31	1124-1171	152	65	1202-1203	62
32	1171-1172	76	66	1209-1210	84
33	1172-1173	236	67	1276	368
34	1175	84	68	1288	114

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
69	1229-1230	44	105	1115-1116	136
70	1235-1236	76	106	1127-1128	152
71	1237-1239	72	107	1306-1318	782
72	1243-1244	86	108	1316-1322	568
73	1262-1264	74	109	1317-1319	184
74	1265	336	110	1311-1316	534
75	1273	374	111	1314-1315	308
76	1278-1279	378	112	1314-1317	526
77	1284	336	113	1287	90
78	1284-1287	284	114	1276-1278	372
79	1285-1287	348	115	1299-1300	200
80	1287	140	116	1300	280
81	1287	396	117	1303-1304	116
82	1287-1297	476	118	1303-1304	266
83	1287-1289	550	119	1303-1305	188
84	1289-1290	230	120	1309-1311	374
85	1289	260	121	1309-1311	330
86	1280	278	122	1308-1311	316
87	1281-1283	284	123	1312-1314	328
88	1286	94	124	1313-1316	312
89	1283-1287	276	125	1136-1153	118
90	1283-1288	498	126	1139-1145	162
91	1283	128	127	1144-1145	254
92	1297-1314	780	128	1145-1148	174
93	1296-1299	420	129	1143-1145	178
94	1294	380	130	1148-1149	130
95	1292-1293	164	131	1149-1151	164
96	1297	778	132	1166-1171	168
97	1299-1300	96	133	1167-1169	210
98	1290	304	134	1152-1153	174
99	1295-1296	212	135	1266-1267	112
100	1295-1298	374	136	1135-1139	136
101	1111-1113	308	137	1323	510
102	1125-1136	76	138	1323-1326	200
103	1134	124	139	1322-1323	396
104	1117-1119	120	140	1323-1325	590

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
141	1323-1324	396	146	1319	364
142	1326	392	147	1319-1320	286
143	1319-1323	294	148	1320-1331	472
144	1317-1319	756	149	1321-1322	364
145	1317-1318	314	150	1319-1320	—

MUT Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
151	1295	—	156	1316	62
152	1310	286	157	1318	114
153	1315	140	158	1320	80
154	1322-1323	196	159	1323	78
155	1316-1317	96	160	1323-1325	300

MALATYA (ARAPKİR) Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
161	1339-1342	160	163	1308-1311	—
162	1319-1330	94	164	1325-1329	218

İÇEL (ANAMUR) Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
165	1295-1299	164	169	1326	232
166	1302-1307	352	170	1322-1327	172
167	1305-1306	282	171	1314-1317	—
168	1317-1324	246	172	1308-1310	—

BESNİ Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
173	1281	82	189	1327-1330	156
174	1328-1339	—	190	1310-1315	236
175	1329-1336	570	191	1295-1296	280
176	1327-1335	154	192	1297	190
177	1326-1329	238	193	1322-1327	432
178	1312-1334	368	194	1314-1315	96
179	1317	—	195	1312-1314	—
180	1335-1336	—	196	1327-1328	106
181	1330-1334	300	197	1320-1321	464
182	1319-1323	—	198	1319-1321	240
183	1318-1319	608	199	1339-1340	—
184	1336-1341	186	200	1308-1311	120
185	1289-1292	174	201	1316	—
186	1069	—	202	1328-1330	—
187	—	314	203	1292	—
188	1324-1325	294			

URFA Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
204	1261-1263	—	217	1317-1320	492
205	1269-1282	292	218	1312-1317	428
206	1282-1287	802	219	1311-1312	400
207	1039	362	220	1309-1311	466
208	1298-1299	396	221	1305-1308	624
209	1294-1302	230	222	1308-1309	366
210	1293-1296	376	223	1304-1333	316
211	1292-1293	228	224	1287-1296	604
212	1291-1294	186	225	1297-1304	176
213	1290-1292	348	226	1299-1302	564
214	1287-1288	432	227	1303	—
215	1320-1324	566	228	1288-1290	512
216	1315-1316	466			

MARAŞ Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
229	1304	—	233	1292-1295	136
230	1320-1336	—	234	1322-1325	554
231	1311-1313	—	235	1319	120
232	1295-1296	—			

ADIYAMAN Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
236	1335-1336	218	260	1318	230
237	1323-1325	108	261	1327	—
238	1317-1319	—	262	1315	136
239	1329-1333	220	263	1334-1336	—
240	1324	—	264	1335-1337	106
241	1331-1337	234	265	1336	20
242	1337	—	266	1320-1321	—
243	1345	—	267	1329	—
244	1338	298	268	1329	—
245	1329	—	269	1329-1340	210
246	1326	276	270	1330-1332	—
247	1328	—	271	1326	60
248	1329	—	272	1334-1335	262
249	1326	416	273	1287-1288	—
250	1329	—	274	1301	—
251	1333	340	275	1327	—
252	1328	—	276	1329	32
253	1311	—	277	1317	—
254	1316	90	278	1328	100
255	1304	—	279	1316	226
256	1314	—	280	1329	—
257	1325	—	281	1332	6
258	1324	—	282	1314	68
259	1311-1312	90	283	1339-1340	—

TARSUS Şer'iyye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
284	1110-1300	328	318	1292-1300	696
285	1249-1250	92	319	1305-1307	116
286	1221-1226	260	320	1308-1309	44
287	1240-1244	128	321	1308-1310	42
288	1241-1246	260	322	1308-1310	120
289	1253-1260	358	323	1310-1312	46
290	1266-1268	—	324	1305-1308	44
291	1263-1269	362	325	1303	42
292	1259-1263	270	326	1317-1320	60
203	1264-1266	172	327	1317	64
294	1269-1271	220	328	1318-1319	64
295	1271-1274	256	329	1315-1316	72
296	1273-1274	164	330	1305-1308	114
297	1274-1277	450	331	1314	44
298	1277-1278	192	332	1313	52
299	1278-1280	148	333	1313	48
300	1282-1284	214	334	1313	32
301	1282-1285	208	335	1312-1315	440
302	1285	14	336	1312	48
303	1285-1286	184	337	1312-1313	78
304	1286-1288	268	338	1311-1312	44
305	1288-1290	364	339	1310-1311	58
306	1280-1282	212	340	1312-1313	62
307	1292	86	341	1310-1311	68
308	1290-1292	278	342	1311-1312	96
309	1290-1293	—	343	1314-1320	96
310	1285-1295	132	344	1314	52
311	1295	88	345	1314-1323	—
312	1299	80	346	1315-1316	—
313	1299-1301	80	347	1315-1316	40
314	1298-1301	182	348	1315-1316	—
315	1298-1302	—	349	1309-1312	—
316	1305-1309	402	350	1311-1316	456
317	1302-1305	302	351	1316	40

No.	Tarih	Sahife	No.	Tarih	Sahife
352	1313-1314	50	389	1324-1325	72
353	1312-1313	64	390	1322-1324	54
354	1315-1331	72	391	1321-1322	80
355	1317-1318	64	392	1322-1323	60
356	1316	42	393	1321-1323	40
357	1316	40	394	1322	12
358	1316-1317	60	395	1322-1324	100
359	1317-1318	64	396	1323	64
360	1317-1318	64	397	1323	48
361	1311-1312	64	398	1323	64
362	1316-1317	60	399	1317-1319	342
363	1300-1302	—	400	1323-1324	76
364	1315-1317	180	401	1323-1324	32
365	1317-1318	64	402	1323-1324	56
366	1317-1322	38	403	1323-1324	72
367	1318-1319	80	404	1324-1325	90
368	1318	40	405	1322	40
369	1328	—	406	1300-1302	228
370	1324-1325	32	407	1321	64
371	1325-1327	80	408	1321	40
372	1319	68	409	1321	40
373	1319-1321	92	410	1321-1322	188
374	1317-1318	64	411	1321-1322	70
375	1318-1319	62	412	1315-1320	142
376	1325-1326	80	413	1316-1317	60
377	1325-1326	60	414	1307-1309	26
378	1325	48	415	1320-1321	56
379	1331-1332	48	416	1320-1322	—
380	1331	32	417	1320-1321	40
381	1326	100	418	1319-1320	—
382	1326	32	419	1320-1323	100
383	1325-1326	32	420	1319	—
384	1326	32	421	1319-1321	—
385	1305-1310	228	422	1320-1321	40
386	1305-1307	—	423	1320-1321	60
387	1295-1302	94	424	1320-1327	40
388	1324	48			

BİRECİK Şer'iyeye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

<i>No.</i>	<i>Tarih</i>	<i>Sahife</i>	<i>No.</i>	<i>Tarih</i>	<i>Sahife</i>
425	1311-1315	386	432	1287-1299	248
426	1301-1316	—	433	1317	120
427	1315-1319	390	434	1325-1327	468
428	1288-1291	186	435	1320-1324	184
429	1290-1292	102	436	1299-1308	470
430	1322-1328	72	437	1310-1313	120
431	1309-1316	394			

SİVEREK Şer'iyeye Sicilleri (Adana Müzesindedir)

<i>No.</i>	<i>Tarih</i>	<i>Sahife</i>	<i>No.</i>	<i>Tarih</i>	<i>Sahife</i>
438	1284	56	444	1280-1297	286
439	1324	376	445	1306-1309	230
440	1288-1297	388	446	1250 (Ferman)	1
441	1285-1290	276	447	1220 (Ferman)	1
442	1326-1330	278	448	1312	134
443	1269	112	449	1255 (Ferman)	1

Bu yolda yapılan çalışmaların devamı ve katalogun tamamlanması en büyük dileğimizdir.